

Mezinárodní podmínky a bezpečnost států

Jasně koncipovaná obranná politika demokratického státu by se pravděpodobně měla vyznačovat stabilitou, pevností a trvalou platností. Koncept obranné politiky vychází z výsledků chápání historických zákonitostí vývoje státu, jeho ekonomických, sociálních a jiných podmínek, jakož i porozumění tendencí politického okolí, charakteristického pro soudobou éru. Taková obranná politika potom zajišťuje spolehlivou bezpečnost v kterékoli situaci a době.

Za nejdůležitější a nejcennější z hlediska teoretického i praktického pokládám v článku pojednání o otázkách rozdílných přístupů k bezpečnosti, míru i obranné politice realismu a naléhavosti světového systému suverénních států, udržujících národní a mezinárodní řád v současném neuspořádaném světě. Plasticky je v něm ukázána skutečnost, že přes mezinárodní neuspořádanost současného světa jsou problémy bezpečnosti vlastní všem jednotlivým subjektům mezinárodních vztahů - suverénním státům. V teoretických závěrech a otázkách mezinárodních podmínek uváděné poznatky rozšiřují a prohlubují znalosti o nové pohledy na význam a upevňování síly, která je vnímána jako moderující faktor a reálný jev zajišťující svrchovanost národa.

Na základě všestranného rozboru je v článku objasněna řada nových otázek s cílem přispět k jejich celkovému rozpracovávání. Poznatky jsou podloženy množstvím teoretických faktů (veřejně publikovaných), jako například v knize *Obranná politika států (The Policies of Nations)*^{1/} - autorů Douglase J. Murrayho a Paula R. Viottiho. S posledně jmenovaným byly tyto otázky osobně konzultovány v průběhu stáže na velitelství amerických vojsk v Evropě. Paul R. Viotti tehdy pracoval v týmu odboru plánování a politiky (Plans and Policy Directorate EC J5).

Ze všeobecných názorů a polemik k vypracovávanému tématu vyplývá, že současné heterogenní mezinárodní (evropské) podmínky mají pro přijímání opatření k zajištění bezpečnosti států enormní význam, a tudíž se ve světě neustále řeší zvláště proto, že vývoj v tomto směru postupuje velmi rychle a přináší nejen politikům, ale i vojenským odborníkům nové, dříve neznámé a nevyslovené závěry. V tomto ohledu je následující pojednání velice aktuální.

Mezinárodní neuspořádanost a všeobecný problém bezpečnosti

Poznatky o národní bezpečnosti nebo obranné politice uvnitř kteréhokoliv státu musí začínat zaregistrováním mezinárodních souvislostí, do kterých je stát zapojen jeho byrokratickými činnostmi a prostřednictvím svých politických činitelů. Nynější absence nějaké nadnárodní autority nebo světové vlády, jež by byla s to udržovat řád mezi státy, způsobuje bezpečnostní problém, se kterým se musí vyrovnat všechny státy. Ačkoliv za současného stavu není přežití pouze jediným cílem, o který státy usilují, problémy

vztahující se k národní bezpečnosti jsou společné všem. Potvrzují to podmínky současné mezinárodní neuspořádanosti - absence nějaké ústřední autority nad státy - která by přisuzovala vyšší úlohu obranné politice národů nebo států.^{2/} Ve světě, kde není globální pravomoc, jež by mohla zajistit rovnou bezpečnost pro všechny, státy samy uplatňují nárok být suverénními entitami. Proto jednotlivě stanovují **národní bezpečnostní cíle**, formulují vlastní obranné politiky, pokoušejí se rozvinout životně potřebné strategie, armádu a použití doktrín.

Ve své nejobecnější formulaci se odborný **termín bezpečnost** hodí uplatnit nad rámec vojenských úvah. Bezpečnost může být chápána ze dvou hledisek, jednak jako obrana proti vnějším (nebo vnitřním) hrozbám, právě tak jako obrana vše zahrnujícího sociálně-ekonomického blahobytu společnosti a všech ostatních, kdo jej vytvářejí. Celkově se ve skutečnosti v tomto spojení obranná a bezpečnostní politika často zaměňují. Když se pojem bezpečnost uplatňuje v podmínkách konkrétní země, jde obvykle o zúženější vojenské pojetí, které je zamýšleno jako synonymum obrany. Na rozdíl od toho se v regionálním rozsahu snaží bezpečnost v sobě použít zahrnutější význam, zevrubně specifikující otázky obrany jako podмноžinu rozsáhlejší kategorie bezpečnostních zájmů. Nadřazenost odborného termínu bezpečnosti nad vojenským pojetím je naproti tomu obecně přijata a vcelku známa, v tomto směru existuje nejen řada domácích publikací, ale i oficiálních dokumentů jak národního, tak i mezinárodního charakteru.

Určení tohoto rozlišení mezi bezpečností, která je specifitějším výrazem, a obranou, vlastně součástí bezpečnosti, je více než sémantika. Výdaje na obranu by mohly například přispět k bezpečnosti odstrašováním potenciálního agresora - prostě dělat napadení státu pro nepřítele beznadějnější. Výdaje na obranu by mohly zahrnovat využití vznikajících obranných technologií, a tedy domácích pracovních sil i rozvoj nové nevojenské průmyslové základny pro komerční vedlejší produkty. Na druhé straně velké přidělování společenských prostředků na obranu může být cenou, o kterou se sníží sociální nebo jiné programy. Vlivem vysokých obranných výdajů, které jsou zbytečně marnotratné a plýtvají společenskými prostředky, by také mohlo dojít k oslabení hospodářství a snížení ekonomického i sociálního blahobytu občanů (nebo tak učinit částečně). Ne všechna měřítká ve jménu obrany jsou taktéž nutně kontribucí všech stránek bezpečnosti.

Ani v pravém smyslu slova nemohou výdaje na obranu zvýšit bezpečnost neboli relativní obranu v užším pojetí. Státy se mohou cítit opuštěné při těžkém rozhodování v těchto otázkách bezpečnostní problematiky.^{3/} Zvláště když vyšší náklady na obranu mohou mezi státy vyvolat soutěž ve zbrojení. Místo zvyšování bezpečnosti takové závody ve zbrojení uvádějí do pohybu sled kroků a reakcí, které podkopávají bezpečnost pro všechny zainteresované strany.

Z dílčího závěru vyplývá, že v neuspořádaném světě je nezbytná **zodpovědnost jednotlivých států**. V podstatě se jedná o svépomocný systém států, které jsou způsobilé opatřit si svou vlastní obranu proti potenciálním nepřítelům. V odezvě na hrozby si zajišťují svou bezpečnost uspořádáním jak vnitřních aktivit (zvyšují zbrojení s tím, že posilují zároveň hospodářství) nebo externě (například diplomatickou cestou nebo formují aliance).^{4/}

Jestliže relativní obrana v úzkém smyslu je minimální všeobecný cíl pro všechny státy, pak její strategie stanoví směr, kterým stát mobilizuje a koordinuje použití svých zdrojů nebo schopností k dosažení tohoto a jiných cílů. Definování strategie,

jakožto předpokladu podstaty obrany státu, je jeho odezvou na problém onoho pojmání bezpečnosti v neuspořádaném světě.

Realismus, bezpečnost a naléhavosti světového systému svrchovaných států

Realismus je způsob myšlení dotýkající se ponejvíce problémů bezpečnosti států v podmínkách neuspořádaného světového systému. Kořeny realismu v pojetí „západního myšlení“ jsou pozorovány již ve starověku. Ponechud polemický se může zdát možná následující výlet do historie, pokud by se setkával s názory profesionálních historiků. Přesto však hlavní závěry z hlediska bezpečnosti, a to jak z nejstarší klasiky, tak i vývoje v Evropě po 17. století, jsou v podstatě správné a pro objasnění realismu bezpečnosti nenahraditelné.

Spisy řeckého historika Thukydida (471 - 400 př. n. l.), o peloponéské válce mezi řeckými městskými autonomními státy jsou v tomto ohledu mimořádně důležité. Růst moci Atén a strach z této síly způsobily ve Spartě, že síla byla u Thukydida fundamentální vizí války. Moc a vyrovnanost síly mezi autonomními městskými státy byly klíčovou koncepcí nejen ve starověku, ale v podstatě i moderní realisté používají stejné koncepty k vylíčení vztahů mezi státy v dnešním světě.

Mezinárodní postavení soudobého řádu se vyvíjelo v podstatě z událostí, které se odehrály v Evropě během 16. - 17. století. Její laická jednota, vždy více mýtus než realita i ve středověké Evropě, ztratila jakoukoli důvěryhodnost s náběhem reformace a z ní vyplývajícího rozbití křesťanství. Konflikt mezi katolickými a protestantskými vládci by se mohl konečně urovnat, dejme tomu správným určením vyznání obyvatelstva v dané oblasti, podle svrchovanosti (*cui regio, eius religio*). Třebaže otázka souvisela nápadně s náboženstvím, velmi důležitý teorém byl uveden do chodu tím, že se náležitě ubíral nad jeho rámec. Jestliže měl panovník ustanovit náboženství pro své subjekty, jeho světská autorita v staletých problémech tedy musela být naprosto hmotná. Ačkoli tato idea byla součástí dřívějšího augsburského míru v roce 1555, byl to až vestfálský mír v roce 1648, který nejenom ukončil třicetiletou válku a poskytl formální základ pro koncept svrchovanosti, ale také znamenal první vytvoření velmocí na evropském kontinentě. Tyto myšlenky svrchovanosti státu a systému svrchovaných států, jakož i pojetí velmocí, jsou platné i v současné době.^{1/}

Státy, nebo přesněji jejich svrchovanosti, mohou mít dvě stránky: „vnitřní“, patřičnou k obhajobě komplexní jurisdikce k jejich vlastnímu teritoriu, a „vnější“, vhodnou být nezávislými nebo autonomními v jejich vztazích s jinými státy nebo vládci. Vestfálský mír se úzkostlivě utvářel jako poznání systému a organizace principů evropského systému (decentralizace pravomoci k státům nebo jejich královstvím, vévodstvím či jiným režimům), jež se vypracovávaly dobou. Vládcové či panovníci by zřejmě nepotřebovali navrátit se k císařům, papežům nebo jiným ústředním autoritám pro původ své vlastní moci. Stručně, Napoleon převrátil tento zaužívaný evropský řád impozantním francouzským imperiálním pravidlem; nicméně neprodleně po jeho konečné vojenské porážce byla státní soustava restaurována diplomaty, kteří se roku 1815 shromáždili na vídeňském kongresu. Idea, která mezinárodními pohyby měla být uspořádána jako systém svrchovaných států, nezískala v 19. století další legitimitu v důsledku formálního opětovného zavedení pravidel, jež byly již v 17. století součástí vestfálského smírného ukončení.

Tímto způsobem uznávaly státy vrcholné oprávnění výkonem svých monarchií nebo svou legislaturou. Přesto značně různorodé státy by v relativní síle prostředků a schopností mohly být rovné v podmínkách uspořádání nejvyšší autority. Některé státy by mohly použít svých sil k donucení jiných států, aniž by ani jeden z nich dostal oprávnění, aby to udělal.

Tak jako tak, po staletí stále schází centrální autorita pro všechny státy nebo světová vláda s pravomocí předejít nebo zadržet agresi vybranými státy proti svrchovanosti neodvolatelného práva jiných produktů bezpečnostních problémů.

I když formální prameny svrchovanosti státu se zrodily v Evropě teprve během koloniálního a imperiálního období, idea „západního typu“ imponovala zbytku světa. Události spojené s národní

nezávislosti, které se daly do pohybu v 18. - 19. století, zejména dekolonizace ve 20. století, částečně i po 2. světové válce, ustavily skutečně globální řád pro státy činící si nárok na svrchovanost.

Všeobecná pozice činitelů v OSN, jejíž základy byly položeny v roce 1945, explicitně sleduje suverenitu a nezávislost svých členů. K tomuto systému nezávislých států dosáhla organizace dalšího uznání legitimacy. Současný mezinárodní řád uspořádání států obsahuje značné množství variant typů politických, ekonomických a sociálních struktur států. Bez ohledu na tyto okolnosti, všechny státy si ponechávají vnitřní a vnější dimenzi suverenity.^{1/}

Udržování národní a mezinárodní bezpečnosti v neuspořádaném světě

Udržovat rovnováhu sil mezi státy nebo aliancemi států je přitažlivý recept, který nabízejí mnozí realisté. Nicméně je třeba zdůraznit, že politicky problematická vyrovnanost sil byla vždy stejnou měrou příčinou, stejně tak jako překážkou války. Klasicky definovaná rovnováha sil viděla použití síly ve válkách vedených nízkou intenzitou jako záležitost podpory rovnováhy sil. Netolik správně, nýbrž i špatně vytvořená rovnováha sil aliancí byla z mnohých závažných příčin dávana za vinu vzniku 1. světové války. Dilem tohoto smýšlení aliance ztratily vliv v meziválečném období. Utajované aliance a tajné obranné smlouvy mezi státy byly obzvláště onerózní mezi těmi, kdo se účastnili tzv. wilsonských preferencí pro „volné paky“ (ženevská Společnost národů 1920 - 1946).

Všeobecná představa o kolektivní bezpečnosti ve Společnosti národů nahrazovala alianční seskupení, jakož i uvažování o racionální (rozumné) rovnováze sil. Agrese a používání síly bylo zbaveno zákonné platnosti. Prosazení bezpečnostního mechanismu spočívalo na „zákonu dbalé“ státy, které se spolčovaly k tomu, aby zadržovaly „zákony přestoupivší“ agresivní státy. Nicméně, co bylo možná nejlepším úmyslem kolektivní bezpečnosti, nepostačovalo, odumřelo a spojení aliancí v období mezi válkami nepostavilo účinnou překážku nacistickému Německu odhodlanému expandovat za své státní hranice.

Po druhé světové válce byla kolektivní bezpečnost restaurována Organizací spojených národů (OSN), ale ta mohla opět potvrdit omezenou prospěšnost během přibližně čtyřicetileté studené války. Přesto úsilí OSN o udržování míru (zahrnující rozvinutí mezinárodních ozbrojených sil pod praporem OSN) se částečně mohlo setkat s jistými úspěchy, představujícími přerušování nepřátelství v krizích, nebo udržování křehkého míru v oblastech občanských sporů. Nicméně praxe obou světových organizací - Spojených národů a předcházející Ligy národů - nezasadily mnoho důvěry v kolektivní bezpečnost jako základní zdroj mezinárodního řádu (systému států). Aliance a protialiance se formovaly dále namísto uplatňování požadované správné souborné obrany uznané článkem 51 Charty OSN.

Určitý skepticismus ve vztahu k vrcholným globálním mezinárodním organizacím, ať již Společnosti národů nebo OSN, je v důsledku praktických zkušeností při realizaci jejich úkolů v podstatě na místě. Bylo by však možné na jejich obhajobu zdůraznit, že přes nedostatky světové společenství ještě nic lepšího nevymyslelo a klady v působení těchto organizací přece jen převyšují. Je to období pojetí demokracie jako zatímního vrcholového vývojového stupně společenského řádu.

Když se vyskytly v letech 1990 a 1991 akce spojené s iráckou invazí do Kuvajtu, byla jejich řešením pověřena Rada bezpečnosti OSN, která přijala direktivní řízení pod svým mandátem a výsledek závil na rychlosti vypracování konsenzu mezi členy Rady, zvláště jejími stálými členy, kteří mohli uplatnit veto na kolektivní bezpečnostní akci. To vyžadovalo spolehnout se na mechanismus Rady bezpečnosti, vůli pokračovat, spoléhat se na takový souhlas či konsenzus, stejně jako na účinné vedení Spojených států a jiné důležité schopnosti.

Jakkoli pojmy kolektivní bezpečnost a kolektivní obrana jsou často používány zaměnitelně, jak se povšechně říká jako synonyma, je důležité vyzvednout význam

aliančního čili souborného obranného uspořádání součástí v duchu nezbytných realistických názorů na vyrovnanost sil. Na druhé straně kolektivní bezpečnost se nezakládá na aliančních obranných principech, přesto se má pokusit ovlivňovat mír založený na právních zásadách kolektivním prosazením těchto principů. Okolnost, že současný mezinárodní řád obsahuje značné množství variant různých typů politických, ekonomických a sociálních struktur států, je konstatací skutečnosti a je v přímé souvislosti právě s obtížemi globálních mezinárodních organizací. Prakticky zůstává rozdílnost zájmů, která je hlavním motorem krizí, konfliktů různého druhu i intenzity. Kolektivní bezpečnost, čili dohodnuté akce „zákonů dbalých“ proti agresivním státům, by mohla být zamýšlena pouze jako náhražka politického vyrovnaní sil.

Za velmi důležité a významné lze považovat přece jen se pomalu prosazující kategorizování států na „zákonů (myšleno mezinárodního práva) dbalé“ a „zákonů přestoupivší“. To ovšem znamená právě modernizaci již zmíněného pojmu suverenity a univerzalitu zásad mezinárodního práva, které se dosud nepodařilo plně dosáhnout.

Tendence k sdružování se části světa přináší rozdílný názorový postoj v návrzích transformovat mezinárodní vztahy vytvořením světové autority, a tedy zakončit stále trvající podmínky mezinárodní neuspořádanosti, která vyúsťuje v bezpečnostní problém utvářený všemi státy. Jakkoli vyvolené či nevhodné světové vládě by se smělo být jenom zdát vzít v úvahu takový pravděpodobný výsledný závěr.^{5/}

Tvorba aliance (aliancí) je brána v nynější době podle některých názorů jako nevyhnutelnost, nebo jako následek současného stavu mezinárodní bezpečnosti. To sice souhlasí, avšak z hlediska prognostiky nejde o cíl, nýbrž o proceduru k jednotnému a přitom účinnému zajištění bezpečnosti v globálním měřítku, jakkoliv to bude časově i politicky (ekonomicky) náročné a může procházet i předfází bezpečnostních systémů celokontinentálního nebo i vícekontinentálního charakteru.

Existující bezpečnostní problém staví nyní tvář v tvář státy proti sobě v současném neuspořádaném mezinárodním ovzduší a ani přinejmenším jim neposkytuje nějakou iniciativu, kterou by se mohly pokusit snížit nejistoty ve vzájemných vztazích vytvářením pravidel, jež jim umožní chovat se poněkud předvídatelněji. Součástí celkového světového řádu je zavedený chod obchodu, všeobecné užívání - investic, plavební činnosti, rybaření, transferu u technologií, ale také i negativní otázky znečišťování ovzduší a vody i další okolní vlivy týkající se zdraví, komunikování a jiné socioekologické a vědecké otázky, které již byly věcí početných studií, avšak pro podporu mezinárodního bezpečnostního řádu šlo o práce méně koncepční a byla to díla empirická.^{1/}

V náznacích je vyjádřen celkový trend vývoje ke globalizaci ať již v oblasti ekonomiky, ekologie či sociálních otázek, který vytváří i podmínky pro utužení konvergence v oblasti mezinárodního práva, a tím i celkové bezpečnosti. Právě tento trend je v současné době rozhodující, nicméně to k výraznějšímu pozitivnímu obratu v bezpečnosti ve světě nesměruje. Zcela reálně tyto neuspokojivé jevy hodnotil poslední summit skupiny vyspělých států světa G 7 v Lyonu (27. - 29.6.1996), i když ani na uvedené schůzce nebyly formulovány metody a přístupy vedoucí k jejich řešení. Závěry, které z tohoto jednání vyplynuly, zřejmě mohou oslovit bezpečnostní problém, jakož i celosvětový řád. K problémům zejména patří:

▲ skupinám obyvatel i celým světovým regionům hrozí, že budou vyřazeny z prosperující společnosti,

- ▲ vyspělé státy musejí šetřit a snižovat sociální výdaje, aby se vyrovnaly s konkurencí levnějšího zboží z oblastí, kde jsou náklady na pracovní sílu podstatně menší,
- ▲ země, které jsou chudé už dnes, se potýkají s obrovským zadlužením, jež může jejich zaostávání ještě prohloubit,
- ▲ rozpory mezi bohatým Severem a Jihem ohrožují celosvětovou stabilitu a bezpečnost,
- ▲ měnový systém je poznamenán výchyly směnných kurzů národních měn, které často odrážejí pouze momentální nálady na finančních trzích,
- ▲ zvláště v Evropě je vysoká nezaměstnanost a éra států sociálního blahobytu zde podle odborníků končí,
- ▲ liberalizace světového obchodu se těžko prosazuje přes ochranné praktiky a neochotu některých asijských zemí vzdát se dětské práce či nucené práce vězňů,
- ▲ činnost Organizace spojených národů není považována za příliš efektivní a její instituce musejí šetřit, i když se zároveň očekává, že OSN posílí své mírové operace v různých částech zeměkoule,
- ▲ ani pozornost věnovaná životnímu prostředí stále není dostatečná.^{6/}

Tyto nahromaděné problémy jistě snesou srovnání s klasickými příklady uváděnými v učebnicích obranné politiky, popřípadě by mohly konkurovat nějakému pesimistickému scénáři simulované vojensko-politické válečné hry. Nejde však o fiktivní námětovou situaci, ale o skutečnou realitu dneška. Uvedený přehled krizových jevů formulovali nejvyšší představitelé, političtí činitelé na summitu nejvyspělejších zemí světa! Zmíněná realita patrně otevře nové pohledy na mnohé otázky obranné politiky států. Navíc ze summitu je zřejmé, že jako důsledek mezinárodní neuspořádanosti se zvyšuje úloha boje s mezinárodním terorismem, špinavými penězi, pašováním zbraní, drog a jaderných materiálů. Tyto úkoly vyžadují nejen nové pojetí budování ozbrojených sil, ale i hledání účinnějších způsobů jejich použití, jakož i přehodnotit význam a uplatnění účinnějších forem předcházení těmto jevům. Myslím, že by bylo účelné poučit se z některých zkušeností nedávné minulosti, zejména z účinné kontroly zbrojení v období 70. a 80. let. Výsledky na poli kontroly zbrojení by se patrně dnes mohly v přeneseném významu aplikovat k eliminaci dalších negativních oblastí, a tím dosáhnout vyšší bezpečnost. Pro inspiraci jsou uvedeny následující úvahy z problematiky kontroly zbrojení:

■ Kontrola zbrojení neboli specifickěji výstavba kontrolního systému vyzbrojování byla a stále je nabídkou kontrolovat vyrovnané závody ve zbrojení, jestliže vyzbrojování nemá vždy schopnost se redukovat nebo eliminovat. Souvislé přiblížení se obou fází (kontroly a zbrojení) spočívá v ustavení pravidel pro řízení konfliktů pro případ, jestliže je nejde celkově eliminovat.

■ K posílení systému, neboli řádových pravidel, dochází tehdy, jestliže jsou přijaté dobrovolně svrhovanými státy. Řád, neboli pevně zakotvená pravidla, nejsou žádným dokonalým prostředkem, ale pokud by se státy měly setkat alespoň s nějakým úspěchem, reprezentují představu metody v redukování nejistoty a pocitu nebezpečí - efektivní ustanovení konečného nějakého stupně kontroly nad mezinárodní neuspořádaností, která státy obklopuje.

Těmito samotnými soubory pravidel se jakýmkoli způsobem nepodaří změnit fundamentální podmínku mezinárodní neuspořádanosti. Státy mají i nadále svrhovanost, stále nad nimi není autorita. Nejde-li o normální plnění funkce přinucení, ale rutinu mezinárodního chování států s určitým stupněm snížení předvídatelnosti nejistot v uspořádání, pak jinak též by mohla neuspořádanost spočívat také v těchto vztazích. Inkompatibilita předpokladů k pořádkům zahrnující nepřátele (tradiční na poli kontroly

zbrojení) předpokládá logický účel předsudků k jiným typům řádů. Vskutku, tento všeobecný element - snižování nejistoty - je dominantní motiv vytváření všech typů řádů.

Ve skutečnosti úkol snižování nejistoty by se mohl jevit jako náhlý (a pravděpodobně i více než živelný) v procesu, který vyúsťuje v utváření řádu mezi protivníky, jako je to v tvorbě jiných kategorií nebo typů mezinárodních souhrnů předpisů, pravidel. Například, rizika jsou spíše vysoká ve vztazích mezi hlavními státy nebo významnými velmocemi; strany jsou poháněné redukovat nejistoty, které byly výrazně konfliktními vztahy. Zdánlivý rozpor v myšlence kolaborace mezi dvěma nebo i více protivníky tak může být přizpůsoben záměru všeobecného cíle snižování nejistoty. Předpojatosti v rozporu vyzbrojování a kontroly zbrojení mohou vyjádřit jejich záměry podobající se zmírnění následků války v podobě redukce škody či devastace vyvolané válečnými událostmi, jakož i redukci hroživých obranných výdajů, které by mohly vyplývat z pokračování závodů ve zbrojení. Tato opatření mají za cíl snižovat nejistoty asociací soupeřících vztahů.

Takové záležitosti tedy mohou být vytouženou výhodou nad jinými státy a spíše příkladem toho, jak se pokusit řídit prostředí nejistoty. Konflikt může zůstat středem pozornosti směrem k řádům (vládním systémům) mezi protivníky, ale vytváření takových pořádků může být chápáno pouze jako rutinní postup těchto konfliktních vztahů. Když političtí činitelé vysloví souhlas nad pravidly (a i postupy), jež vzájemný světový režim dělají též i poněkud předvídatelnější, samozřejmě tím snižují nejistotu. Přesněji řečeno, zkoušejí získat nějakou kontrolu nad nepředvídatelným vnějším okolím s tím, že osvědčují a definují limity nebo omezení, s kterými konflikt bude stále pokračovat, ale bude odkázán do patřičných mezních postavení.

Článek shrnuje některé poznatky z oblastí vnějších podmínek mezinárodní neuspořádanosti ve vztahu k obecnému problému bezpečnosti, naléhavosti světového systému svrchovaných států s přihlédnutím k realismu a jeho promítnutí do otázek udržování národní a mezinárodní bezpečnosti v neuspořádaném světě. Z analýzy rovněž vyplývá, že mezinárodní okolí podmiňuje stanovení cílů národní strategie s uplatněním sil podle doktríny uvnitř onoho prostředí s přizpůsobením se rozumnému a realistickému chápání systému.

Použitá literatura:

- ^{1/} **The Defense Policies of Nations: A Comparative Study/** Edited by Douglas J. Murray and Paul R. Viotti - 3rd ed. 1994, Chapter 1 - International Relations and the Defense Policies of Nations: International Anarchy and the Common Problem of Security.
- ^{2/} **Kenneth N. Waltz:** *Man, The State and War.* New York: Columbia University Press 1959, Chapters 6, 7 and 8 Cf. his later work in *Theory of International Politics* (Reading, Mass: Addison - Wesley 1979).
- ^{3/} **John H. Herz:** *Idealist Internationalism and the Security Dilemma.* *World Politics* 5, No. 2, 1950.
- ^{4/} **Kenneth N. Waltz:** „Theory of International Relations” in Fred I. Greenstein and Nelson W. Polsky, Eds. *Handbook of Political Science*, Vol. 8, Reading, Mass.: Addison - Wesley, 1957.
- ^{5/} **Inis L. Claude Jr.:** *Power and International Relations*, New York: Random House, 1962.
- ^{6/} **Ekonom**, No. 28: Na konci června jednali prezidenti a premiéři skupiny G 7 „Lyonské signály světové ekonomice”, str. 45.